

Program Geliştirme'nin Felsefi Temelleri

Philosophical Foundations of Program Development

ÖZET

Felsefe; yaşamı ve evreni bir bütün olarak değerlendirmede iyi bir şekilde koordine edilmiş ve sistematik bir girişimdir. Her şeyin nedeni olarak temelini oluşturan ve tüm deneyimde örtük olan ilk ilkelere atıfta bulunur. Yaşamın ve varoluşun tüm sorunlarına ve yönlerine tarafsız bir yaklaşımdır ve çalışmaları fiziksel ve biyolojik bilimlerde olduğu gibi sadece ampirik (deneye dayalı) dünyaya ayrılmaz; teolojik bozukluklarda olduğu gibi, inanç ve otorite eyaletleri veya diğer dünyanın soruları ile sınırlı değildir; psikolojide olduğu gibi zihnin ve davranışının incelenmesiyle sınırlı değil; ahlak ve etik normatif biliminde olduğu gibi, sadece kırıkdak ve etolojiye verilmez; siyasette olduğu gibi sivil görev ve yönetim ve anayasa sorunlarının dikkate alınmaması; ekonomi ve sosyoloji gibi insan toplumunun kökeni, organizasyonu ve gelişimini ayarlama ve sıralama ve keşfetme sorunlarının ve tekniklerinin çözümü ile ilgilenmemek; ancak bunların hepsinin ve hepsinin ötesinde, bunların hepsinin nihayetinde kurulduğu ve tüm bilgi ve genel deneyimlerin temelini oluşturan temel varsayımların kapsamlı bir muamelesi için uyarlanmıştır. Bilimde meydana gelen değişim ve gelişmeler yeni felsefelerin doğmasına neden olurken felsefe de bilimsel bulgulardan yararlanarak yeni görüşler ortaya koyup bilime yeni ufuklar açmaktadır. Felsefe öğrenmenin tüm alanlarda en kapsayıcı ve insan bilgisinin diğer tüm yönlerine bir mihenk taşı görevi gördüğü söylenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Program, Felsefe, Eğitim.

ABSTRACT

Philosophy; It is a well-coordinated and systematic attempt to evaluate life and the universe as a whole. It refers to first principles that underlie the cause of all things and are implicit in all experience. It is an impartial approach to all problems and aspects of life and existence, and its work is not devoted solely to the empirical world, as in the physical and biological sciences; it is not confined to the provinces of faith and authority or to questions of the other world, as in theological disorders; It is not limited to the study of the mind and its behavior, as in psychology; It is not given only to cartilage and ethology, as in the normative science of morality and ethics; disregard for civil duties and administrative and constitutional issues, as in politics; not dealing with the solution of problems and techniques of adjusting and ordering and discovering the origin, organization and development of human society, such as economics and sociology; but above all these it is adapted for a comprehensive treatment of the fundamental assumptions on which all of these are ultimately founded and which form the basis of all knowledge and general experience. While the changes and developments in science lead to the birth of new philosophies, philosophy also opens new horizons for science by revealing new views by making use of scientific findings. Learning philosophy is said to be the most comprehensive of all fields and serves as a touchstone to all other aspects of human knowledge.

Keywords: Program, Philosophy, Education.

GİRİŞ

Felsefe sözcüğü, Antik Yunan'da kullanılan Phyllia (sevgi) ve Sophia (bilgi, bilgelik) sözcüklerinin bileşiminden oluşan Philosophia kelimesinden gelmekte olup Türkçe bilgi ve bilgelik sevgisi manasına gelmektedir (Değirmencioglu, 1999; Sönmez, 2012; Yıldırım, 2000; Akt. Hotaman, 2017). Birçok araştırmacı felsefenin Antik Yunan'da başladığı noktasında hem fikirdir (Weber, 1998: 3, Vorlander, 2008: 35, Cevizci, 2015: 16 ; Akt. Bingöl & Kinay, 2018). Elbette ki Antik Yunan'dan farklı coğrafyalarda da bir düşünme ve eyleme çabası olarak felsefi faaliyetler sürdürülmekteydi. Ancak burada felsefe derken sistematik batı felsefesi kastedilmiştir. Zira böylesi bir sistematik ilk defa Antik Yunan'da İ.Ö VI. ve V. yüzyıllarda karşımıza çıkmaktadır (Bingöl & Kinay, 2018). Bu yüzyıllarda Antik Yunan'da şehir devletlerinin (polis/site) monarşilerin yerini alması ile birlikte daha önceleri gündelik hayatı düzenleyen yasaların üzerinde temellendiği ve uygulandığı mitosların (tanrıların yasaları) da yerini "logos" (akıllı söz), "insan yasaları" ve yönetim biçimi olarak "demokrasi" almıştır. İnsan yasaları ve demokrasi tartışmaları etrafında şekillenen felsefik düşünme faaliyetlerinde ise insanın sınırlılıkları (bedensel/maddesel) ve sonlulukları (ölümlü olması) kaygısı etrafında şekillenerek sınırsız ve sonsuz olanı aramaya yönelmiş oldukları düşünülmektedir. Antik Yunan filozoflarında karşımıza çıkan mutlak töz (kaynak, cevher) ya da arkhe (ilk madde) arayışları etrafında şekillenen felsefi argümanları da bu tezi güçlendirmektedir. Şehir devletlerinin üzerinde temelleneceği insan yasaları, birey kavramını ortaya çıkarırken demokrasi ise yurttaş kavramını ortaya çıkarmıştır. Bireyin düşünmesi, varlığa anlam vermeye çalışması, eylemlerinin sınırlarını çizmesi, başkaları ile iletişim kurma yöntemlerini belirlemesi, iyinin ve kötünün niteliğini ortaya koyması, evrenin ana maddesini belirlemesi vb. gibi

Ramazan Kaya¹
Muhammed Safa Öcal²
Ebru Aydınalp³

How to Cite This Article

Kaya, R., Öcal, M. S. & Aydınalp, E. (2023). "Program Geliştirme'nin Felsefi Temelleri", *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(70):3908-3912. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH.AS.73406>

Arrival: 04 September 2023

Published: 30 November 2023

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Öğretmen, MEB, Diyarbakır, Türkiye

² Öğretmen, MEB, Diyarbakır, Türkiye

³ Öğretmen, MEB, Diyarbakır, Türkiye

uğraşlar felsefenin kapsamı içinde değerlendirilmiştir (Bingöl & Kinay, 2018). Dolayısıyla “felsefe, sistemleştiği Antik Yunan’da önce doğa üzerinde ve evrenin ana maddesi üzerinde yoğunlaşırken zaman içinde siyaset, ahlak, sanat, bilgi, din gibi konulara eğilerek kapsamını genişleterek” (Bingöl & Kinay, 2018) bugünlere dek varlığını sürdürmüştür.

Eğitimin ne olduğunu tartışan, onu belirleyen faaliyetleri ve eğitim alanını meydana getiren kavramları sorgulayıp çözümleyen felsefe disiplini (Cevizci, 201; Akt. Akpınar, 2017) olarak tanımlanan eğitim felsefesi, aynı zamanda eğitim hakkında düşünmeyi ve eğitimin genel ideolojisini belirlemeye çalışan bir faaliyetin adıdır (Bingöl & Kinay, 2018). Özetleyecek olursak “eğitimin, doğası, olanağı, amaçları, problemleri ve yöntemleri üzerine yapılan incelemelerin tümü” (Bingöl & Kinay, 2018) olarak nitelendirilen eğitim felsefesi yöntem ve araçlarının da kullanılması dâhil “eğitimin sınırları, niteliklerini, nasıl ve ne zaman uygulanacağı ile ilgili kişiye fikir sunma gibi” (Bingöl & Kinay, 2018) işlevleri söz konusudur. Eğitim programı geliştirmede ilk olarak “felsefi temel” olarak adlandırılan bu teorik alt yapı gerek programın ana hatlarını çizmesi gerekse “eğitim programlarının alanları olan politika geliştirme, değerlendirme, karar verme, etkinlikler, biçim, dil ve sorgulama” (Ornstein ve Hunkins, 2014; Akt. Akpınar, 2017) öğelerini etkilemesi açısından oldukça önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Eğitim Programının Öğeleri

Eğitim programlarının hedefler (kazanımlar), içerik, eğitim durumları (öğrenme yaşantıları) ve ölçme-değerlendirme başlıklarından oluşan dört ana ögesi vardır. Hedefler, felsefi inançlara dayalı değer ifadelerini; içerik/kapsam, ne öğrenmeye değer olduğunu gösteren inançları; eğitim durumları/öğrenme yaşantıları, hedeflere ulaşmak için öğrencilere nasıl yaşantılar sağlanacağını; değerlendirme, hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını, ulaşılmışsa ne derece ulaşıldığını ortaya koyar (Hotaman, 2017). Eğitim programının anlamlı bütünlüğünü oluşturan bu öğelere bakılması eğitim programının hem teorik hem de pratik yapısını kavramamıza yardımcı olmaktadır.

Başlıca Felsefeler

Eğitim felsefesi teorik arka planı ve analitik çerçevesinin ortaya konulması adına felsefe akımlarının ve felsefe akımlarının eğitimi konumlandırma açılarının incelenmesinde yarar vardır. Bu bakış açısıyla aşağıda felsefe akımlarına değinilmiştir.

İdealizm

İdealizm en eski ve en etkili felsefi akımlardan biridir (Biçer, 2014). Temelinde zihinsel ve ruhsal gerçekler yatar (Erkılıç, 2008). İdealizmde insanın maddi ve ruhsal boyutu irdelenirken mutlak gerçeğin görünür olmadığını, ruhi olduğunu iddia ederler (Tozlu, 2003).

Batı eğitim geleneğinde idealizmin temellerini eski Yunan filozofu Sokrates’in ünlü öğrencisi olan Platon atmıştır. Sokrates; gerçeklik, bilgi ve insan doğasına ilişkin temel sorunlarla uğraşmıştır. Platon ise hocasının uğraştığı bu sorunlara temel cevaplar ararken hocasını aşarak metafizik sorusu olan; “Gerçekliğin doğası nedir?” ile epistemolojik bir soru olan; “Bilginin doğası nedir ve nasıl bilebiliriz? Sorusuna cevap aramış ve “bilgi ile estetik, moral ve ahlaksal bakımdan insan yaşamına uygun davranış arasındaki ilişki nasıldır?” sorusuyla aksiyoloji (değer bilim) alanı ile ilgilenmiştir. Sokrates’in felsefesine göre doğru, iyi, güzel gibi ahlaksal formlar dünyanın her yerinde aynı genel geçerliliğe sahiptir (Gutek, 1988).

Bu durumlara göre idealizm; gerçekliğin temelini zihinsel, ruhsal ve ideal gibi kavramlarla kuran bir felsefe olarak tanımlanabilir (Gutek, 1988). İdealizme göre duyu organlarımızın verdiği bilgi aldatmacadır (Özdemir, 2006). Dış dünya duyularımızdan ibarettir, algılarımız yok olursa dış dünya da yok olur. Nesnelere bizim varlığımız ve düşüncelerimiz ile vardır.

İdealizmi benimsemeyen düşünürler bile felsefe eğitimleri sırasında idealizmi incelemişlerdir (Gutek, 1988). Yani Sokrates ve Platon’un görüşleri diğer akım düşünürleri tarafından da incelendiği çıkarımında bulunabilir.

Realizm (Gerçekçilik)

İdealizm gibi Realizmin, eski Yunanistan'daki Aristoteles'e uzanan uzun bir geçmişi vardır. Gerçekçiler, gerçekliğin içinde yaşadığımız fiziksel dünyada bulunduğunu ve bilginin akıl ve deneyim yoluyla kazanıldığını iddia etmektedir. Bilimsel araştırmalardan ve keşiflerden elde edilen bilgiler özellikle yararlıdır ve bu bilgi hayatta kalmak için gereklidir.

Realizm akımının temel amacı; yeni nesillere kültürel mirası aktararak, onları mutlu ve erdemli bireyler haline getirip, gerçek hayata hazırlamaktır. Bu şekilde içinde bulunduğu topluma sağlıklı bir şekilde uyumunu sağlamaktır (Kazu, 2002).

Gerçeklikte eğitimcinin konumu ve görevi çok önemlidir. Çünkü o içinde bulunduğu toplumun gerçekliğini en iyi bilen, yaşayan ve öğrencileri en iyi tanıyan biri olarak; öğrencileri hayata en iyi şekilde hazırlayan kişidir (Büyükkaragöz vd., 1998).

Realistlere göre dünya, insan onu algılamasa da vardır. Bir ağacın görünmüyor olması o ağacın orda olmaması anlamına gelmez. Bu düşünce insan algısının sınırlı bir yapısı olduğu kabulüne dayanır (Baran, 2002).

Pragmatizm (Yararcılık)

Pragmatizmin kurucusu Charles Sanders Peirce'dir. Bu akımı yayan John Dewey'dir. William James ve George Herbert Mead pragmatizm düşünürlerindedir (Gutek, 1988). Peirce'e göre, herhangi bir şey üzerindeki düşüncemiz, o şeyin hissedilebilir etkilerinden oluşmaktadır. Peirce, Kirchhoff'un Analitik Mekanik adlı eserini şöyle eleştirmiştir: Kirchhoff'a göre, gücün tesirini anlayabiliriz fakat gücün kendisinin ne olduğunu anlayamayız; Peirce'e göre ise böyle bir düşünce "bir çelişkidir". Çünkü, "güç" kelimesinin zihinlerimizde çağrıştırdığı düşüncenin, hareketlerimizi etkilemekten başka bir fonksiyonu, işlevi yoktur ve bu işlevler etkilerinden başka bir yolla güç ile ilişkilendirilemez. Sonuçta, gücün etkilerini biliyorsak, bir güç vardır denildiğinde ima edilen her olay hakkında bilgi 16 sahibiyizdir ve bundan öte bilinmesi gereken bir şey yoktur (Peirce'den aktaran Doğan,2003).

Existentialism (Varoluşçuluk)

İsminden de anlaşılacağı gibi varoluşçuluk, varoluşa ilişkin konularla ilgilidir. Varoluşçuluk, başlangıç noktası olarak sadece insanın öznesi değil, aynı zamanda oyunculuk, his, yaşayan insan bireyin deneyimini alan felsefi sorgulama geleneğidir. Esas olarak, derin doktrin farklılıklarına rağmen, felsefi düşüncenin bu başlangıcına olan inancı paylaşan belirli 19. ve 20. yüzyıl Avrupalı filozoflar ile ilişkilidir.

Geleneksel felsefi akımlara karşı alınan bir tavır olan varoluşçuluk bilindik somut kavramlardan ziyade soyut kavramları irdeler ve mevcut insanlarla değil, var olmayan insanlar ve onların karşılaşabileceği problemlerle ilgilenir (Tozlu, 2003) Tüm bilindik felsefi akımların aksine insanın var olma ve özgürlüğünün esas alındığı bir akımdır (Gutek, 2001).

Varoluşçu düşüncenin baskın değerinin genellikle özgürlük olduğu kabul edilirken, birincil erdem otantikliktir. Varoluşçuya göre, bireyin başlangıç noktası, "varoluşsal angst" (ya da değişken olarak varoluşçu tutum, dehşet, vb.) Ya da yönünü kaybetme, kafa karışıklığı ya da dehşet duygusu ile karakterize edilir. Birçok varoluşçu, hem stil hem de içerik bakımından geleneksel sistematik veya akademik felsefeleri, somut insan deneyiminden çok soyut ve uzak olarak gördüğü söylenebilir (Gutek, 2001; Tan, 2006)

Varoluşçulara göre eğitim sistemleri bireyin kendi seçimlerini sağlayacak yaşantılara göre düzenlenmeli ve onun yaşama bakış açısını geliştirmelidir. Öğrencinin estetik duygu ve düşüncelerini geliştirmek amacıyla ders konularına tarih, güzel sanatlar, felsefe, edebiyat estetik gibi alanlar konulmalı ve bu alanları da öğrencinin kendisinin seçmesine fırsat verilmelidir. Geleneksel okul sistemine karşı çıkalar ve öğrencinin öğrenmeye karşı daha istekli daha meraklı daha enerjik olması için açık okul sistemi savunurlar. Varoluşçu eğitim sisteminde kullanılacak yöntem Sokratik Tartışmadır. Öğretmenler öğrencinin dikkatini yoğunlaştıracak uyarıcıları bulmalı ve sorduğu sorularla öğrenciye doğru cevabı empoze etmemelidir. Öğretmen daha çok yaşamın anlamıyla ilgi sual sorarak, öğrencinin kendi doğrusunu oluşturmasına yardımcı olmalıdır (Sönmez, 2002: 110-112).

Eğitim Felsefeleri

Eğitim felsefesi genel bir felsefi çalışmadır ve eğitimin her yönünün açıklanmasıdır. 'Eğitim Felsefesi' ifadesi sadece felsefenin değil, aynı zamanda eğitimin bir parçasıdır. Eğitimsel değer üzerinde çalışırken aksiyolojinin bir dalıdır. Yine eğitimin amacı, süreci, doğası ve ideallerinin incelenmesi olduğu için eğitimin bir dalı olarak kabul edilmektedir (Köktaş, 2007: 182).

Eğitim felsefesi, eğitim uygulamalarını eleştirici bir yaklaşımla değerlendirmekte, eğitime dair uygulamaların dayanağı olan teorik temelleri incelemekte ve bu uygulamalar için ülke gerçekleri ve ihtiyaçları, toplumun, kültürün ve insanın niteliği ile tutarlı eğitim teorileri ortaya koymaktadır (Değirmencioglu, 2000). Eğitim felsefesi, eğitim politikalarına ve uygulamalarına yön veren, varsayım, inanç, karar ve ölçütleri incelemekte, tutarlılık ve mana yönünden eğitim sistemini kontrol etmekte ve eğitimde kullanılacak yeni hipotezler oluşturmaya çalışmaktadır (Ergün, 2014). Daha doğru bir ifadeyle eğitim felsefesi, eğitim çalışmalarını yönlendirir ve bireylerin hangi amaçlara ulaşmak için nasıl yetiştirileceği konusunda yol gösterir. Bu nedenle ülkenin eğitimine yön veren uzmanlar, ulusun izlediği felsefeyi yakından tanımalıdır (Doğanay ve Sarı, 2003).

Daimicilik (Prennialism)

Mortimer Adler, Mortinerd, Robert Hutching ve Maynard daimiciliğin temsilcileridir (Köse, 2011). Evrenselcilik olarak da bilinir. Eğitim felsefeleri arasında en çok tutucu, geleneksel ve serti olan daimiciliktir. Daimicilik realizmi ve daha fazla olarak da idealizmi içermektedir (Altinkurt, 2012). Çevre farklılıklarına karşın, insan doğası her yerde aynıdır. Bu yüzden de daimiciler eğitimin, insan doğası gibi değişmez olduğuna ve evrensel nitelikteki gerçeklere dayanması gerektiğine inanırlar (Altinkurt, 2012; Boyacı, 2013). Daimiciliğe göre tüm doğrular insanların aklında doğuştan vardır. Eğitim de var olan bu doğruları açığa çıkarmaya çalışır (Altinkurt, 2012). Bu durum daimiciliğin etkilendiği idealizmden geldiği söylenebilir.

Esasicilik (Essentialism)

Esasicilik esasta idealizm ve realizme dayanmaktadır. Dünyada en uzun süre kullanılan ve en fazla kabul gören eğitim felsefesidir. Esasiciler doğru, kesin ve mutlak bilginin yetişkinler tarafından genç bireylere aktarılmasını ve uygarlıkların var olması ve devamlılığını sağlaması için kültür aktarımının gerekli olduğunu savunmaktadırlar (Gutek, 2004: 263). Bu da esasiciliğin amacının iyi vatandaşlar yetiştirmek için kültürel mirasın aktarımını sağlamak olduğunu göstermektedir. Esasiciliğe göre, eğitimin esas amacı ve bireylerin okula gitmesinin esas nedeni içinde buldukları dünyayı tanıyarak bu dünyanın gerektirdiği davranışları sergilemeyi öğrenmektir (Terzi, 2010: 70). Bu sayede kişi toplumsallaşır ve topluma uyum sağlar.

Esasiciliğe göre insan dünyaya geldiğinde zihninde herhangi bir bilgi yoktur, yeni boştur. Bireyi yaşama hazırlamak için verilecek olan konular yaşama uyarlanabilir olmak durumundadır (Acar, 2011). Esasiciler, dünya ile ilgili bilgilere tesadüf eseri ulaşamayacağına inanırlar ve tarih boyunca edinilen bilgi ve tecrübelerle bireyler genç yaşlarda kendi tecrübeleriyle ulaşamayacaklarını savunurlar (Ergün, 2009: 54). Öğrencilerin zihni doğuştan boş olduğundan dolayı öğretmenler mesleki olarak tüm bilgi, beceri ve donanımlara sahip olmalıdır. Öğrenciler de öğretmenlerin verdikleri bilgileri ezberlemek ve sürekli tekrar etmek durumundadır. Aksi takdirde yaşama hazırlanmada başarısız olurlar. Eğitim sürecinde öğretmen aktif rol alırken öğrenciler pasif durumdadırlar. Yani eğitimin merkezinde öğretmenler bulunur. Öğretmen sınıf düzenini sağlamak, öğrencileri disipline edebilmek ve onlara doğru yolu gösterebilmek için otoriter olmalı ve yeri geldiğinde cezayı kullanmalıdır (Sönmez, 2009. 90-92).

İlerlemecilik (Progressivism)

Bu akımın en önemli temsilcileri arasında H. Lietz, G. Kerschensteiner, B. Russell, M. Montessori ve Dewey arasında önemli yer tutar (Kılbaç Köktaç, 2007s. 193). İlerlemecilik eğitim akımı, pragmatizmin eğitime uygulanmasıdır. Bu akım, pragmatistlerin “gerçeğin doğası değişmezdir” görüşünü esas almışlardır. İlerlemecilere göre de “eğitim devamlı olarak gelişme içindedir” anlayışını benimsemişlerdir (Toprakçı, 2002, s.111). İlerlemecilik, yararcı felsefeye dayanır ve ilerlemecilere göre; bilgi kesin değil yeni durumlara göre değişebilir, eğitim yaşamın kendisidir; yaşama hazırlık değildir (Toprakçı, 2002, s.195). Görülüyor ki; ilerlemecilik, daimicilik ve esasicilik akımlarının etkilendiği idealizmin realizmin içerdiği değişmezliği reddederek değişimi savunan pragmatizm içerikli eğitim felsefesi akımıdır ve bu değişim; bu akımın eğitim, bilgi vb. unsurlarını derinden etkilemektedir. Bu akımdaki bu değişim ilkesi ilerlemecilikten etkilenen eğitiminde tüm unsurlarını bu yönde etkilemiştir.

Yeniden Kurmacılık (Reconstructionism)

İlerlemecilik eğitim felsefesinin devamı niteliğinde olan yeniden kurmacılığın temelinde pragmatizm yer almaktadır. İlerlemecilik ile tam anlamıyla bütünsel bir fikir birliğinde olmamasına karşın ilerlemecilik eğitim felsefesinin hemen hemen tüm görüşlerini kabul ettiği söylenilebilir. Yeniden kurmacılık ilerlemecilik eğitim felsefesinin aksine tek tek bireylere yönelmekten ziyade topluma yönelmeyi doğru bulan bir düşüncedir (Özkan, 2005: 124). İlerlemecilikte olduğu gibi yeniden kurmacılıkta da öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkartıp yeteneklerini geliştirmelerine olanak sağlayacak eğitim ortamları düzenlenmelidir (Kıncal, 2006: 153). Yeniden kurmacılık, değişim ve gelişimi merkezine almasına karşın klasik bilgileri tamamen dışlamamıştır (Sönmez, 2011: 105).

Yeniden kurmacılık, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkmıştır ve buna bağlı olarak insancıl, uzlaşmacı ve barış içinde yaşamayı hedefleyen bir görüşe sahiptir. Toplumsal ve reformcu bir görüşe sahip olan yeniden kurmacılık en çağdaş eğitim felsefesidir.

Yeniden kurmacılık görüşüne göre eğitim sadece yaşama hazırlık, yaşam için gerekli görülen bir unsur ya da değişim aracı değil aynı zamanda toplumsal alandaki dengenin sağlanması için de temel gerekliliktir. Genel anlamda eğitim hedefleri ; dünya uygarlığını sağlama, barışı sağlayarak insanlığın mutluluğunu sağlama, toplumu ve toplumun gelişmesini ön plan alma, değişimi gerçekleştirme, sevgi birlik beraberlik gibi değerleri kazandırma, eleştirel düşünce ve bilimsel yöntemleri kullanma, demokratik yaşam biçimini benimseme, sürekli olarak yaşamı yeniden kurma,

akıllıca eylemlerde bulunma hiçbir bilgiyi kesin doğru olarak kabul etmeme ve bireylerin yeteneklerini ve zihinlerini geliştirme şeklinde sayılabilir (Sönmez, 2009: 104-105) .

Evrede sürekli bir değişim ve gelişim yaşanmakta olduğu için bilginin de sürekli değişeceğini savunurlar. Hayatın her alanında etkili olan değişim ve gelişim eğitim içinde geçerli olacak ve buna bağlı olarak da değişime açık bir eğitim programının hazırlanması gerekmektedir. Bu sebeple yeniden kurmacılık eğitim felsefesine göre öğrencilere kesin ve mutlak bilgiler aktarılmaması gerektiğini ve bilginin de değişebileceği düşüncesi benimsetilmelidir (Cevizci, 2011: 156). Çünkü toplumsal değişimde okulların sorumluluğu vardır.

Sonuç

Eğitim, benimsenen felsefi ekole göre şekillenerek, felsefenin gösterdiği yolda toplumu geleceğe taşıyacak planlı etkinlikler bütünüdür (Hotaman, 2017). Hem eğitim programı teorisine dair genel bir çerçeve oluşturulması hem de eğitim programının hedefler (kazanımlar), içerik, eğitim durumları (öğrenme yaşantıları) ve ölçme-değerlendirme oluşan tüm öğelerinin incelenmesi ve bu öğeler arasında tutarlık sağlanması için felsefenin birey (insan), bilgi ve toplum hakkındaki görüşlerine ihtiyaç vardır. Dolayısıyla, bir felsefi tavır belirlemek ve bundan hareketle, sayıltılarımızı geliştirerek eğitim programlarının temeline koymak, benimsenen felsefi ekole göre bilimsel ve sistemli bir eğitim yaklaşımı geliştirmek için gereklidir (Hotaman, 2017). Bu açıdan söz konusu eğitim programının hangi felsefi ekol üzerinden temellendiğinin belirlenmesi ve bu ekollerin incelenmesi “eğitim ortamının ve uygulamalarının düzenlenmesine, ders içeriklerinin belirlenmesine, eğitim programlarının eksikliklerinin giderilmesine yardımcı olması” (Bingöl & Kinay, 2018) bakımından önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, T., 2011. “Cumhuriyet Döneminde İlköğretim I. Kademe Programlarının Özellikleri ve Dayandığı Eğitim Felsefeleri”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Ankara.
- Altınkurt, Y., Yılmaz, K., & Oğuz, A. (2012). *İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin eğitim inançları*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(2), 1-19.
- Baran, A. (2009). *Realist ve idealist öznenin çıkmazları: bergsoncu bir eleştiri*, 1(4), 1-16. 9 Mayıs 2011 tarihinde
- Biçer, B., 2014. *Felsefe İçinde A. Akdemir & H. S. Erdem (Ed.) Eğitim felsefesi*, Lisans Yayıncılık, İstanbul, 340s.
- Boyacı, A. (2013). *Eğitim felsefesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Büyükkaragöz, S., Muşta, M., Yılmaz, H. & Pilten, Ö., 1998. “Eğitim felsefesi” *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Mikro Basın Yayın Dağıtım, Konya, 198s.
- Cevizci, A., 2011. *Eğitim Felsefesi*, Say Yayınları, İstanbul, 344s.
- Değirmencioglu, C. 2000. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Doğan, N. (2003). *Pragmatizmin felsefi temelleri*. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20, 83-93.
- Doğanay, A. & Sarı, M., 2003. “İlköğretim Öğretmenlerinin Sahip Oldukları Eğitim Felsefelerine İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (3), 321-339.
- Erkılıç, T. A., 2008. “Felsefi Akımlar ve Eğitim Felsefesi Akımları”, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, No: 973.
- Ergün, M., 2014. *Eğitim Felsefesi*, Pegem Akademi, Ankara.
- Gutek, G.L. (2001) . *Eğitime felsefi ve ideolojik yaklaşımlar*. (N. Kale, Çev.). Ankara: Ütopya.
- Kazu, H., 2002. *Eğitim Ve Felsefe. Öğretmenlik Mesleği*, Ed: M. Taşpınar, Elazığ Üniversitesi Kitabevi, Elazığ, 294s.
- Kıncal, R. Y., 2006. *Eğitim Bilimine Giriş*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 246s.
- Köktaş, Ş. K., 2007. *Eğitim Bilimine Giriş*, Hatiboğlu Yayınları, Ankara, 438s.
- Köse, A. (2011). *Eğitim Bilimleri*. Mersin: Mersin.
- Özkan, B., 2005. *Eğitimin Felsefi Temelleri*, Ed: M. Erden, Öğretmenlik Mesleğine Giriş , Epsilon Yayıncılık, 199s.
- Özdemir, M. Ç. (Ed.). (2006). *Eğitim bilimine giriş*. (1. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sönmez, V., 1985. *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, Özen Matbaacılık, Ankara.
- Terzi, A. R., 2010. *Eğitim Bilimine Giriş, Detay Yayıncılık*, Ankara, 222s.
- Tozlu, N., 2003. *Eğitim Felsefesi Üzerine Makaleler*, Elis Yayınları, Ankara, 247s.